

[Tinning]

til forhold, og tit i den samme sag fra tid til tid, fra uge til uge.

Jeg tror ikke, det er klogt at sige, at det kun er dér, hvor der ikke umiddelbart kan stilles hjemmehjælp til rådighed, at man skal kunne få refunderet betaling for privat ansat hjælp. Det bør tværtimod være sådan, at hvis de pårørende eventuelt sammen med den alvorligt syge gerne vil have lavet en ordning, hvor man har privat ansat hjælp, så skal man gøre det, og så skal det offentlige ikke komme susende og sige: ja men vi har noget hjemmehjælp, som skal bruges.

Derudover tror jeg, det er en god idé også at få diskuteret, hvem der skal administrere en sådan ordning, for problemet er jo, og det kender vi, at hvis ordningerne ikke bliver lagt et eller andet sted, hvor man har hovedansvaret, så risikerer man, at de falder igennem. Det tværfaglige samarbejde er noget, alle snakker og skriver om, men der er forbavsende få, der praktiserer det, og det varer sikkert mange år, inden det bliver anderledes. Derfor kan vi ikke bare sige: tværfagligt samarbejde, så går det nok. Vores udgangspunkt – tror vi nok – er i hvert fald, at man skulle lægge det i hjemmesygeplejens regie, måske den integrerede hjemmepleje, som findes nogle steder. Det vil vi selvfølgelig godt være med til at diskutere, men vi tror, at det ville være et fornuftigt sted at pege på som kernen i det offentliges indsats. Men det er klart, at alle hånd faggrupper skal indgå i det, og det er klart, at de private også spiller en afgørende rolle.

Så synes jeg, det er rigtigt, som andre også har været inde på, at det er fantastisk vigtigt at huske på, at selv hvis det går godt, selv hvis det faktisk lykkes at have en døende i hjemmet og det forløber rimeligt og vi for en gangs skyld får en venlig hånd fra det offentlige og vi spiller sammen med dem og det går, som det skal, så ender det selvfølgelig med, at den døende går hen og dør. Det har man for så vidt vidst længe, men det blev en god oplevelse, det blev en værdig død, og så alligevel – når begravelsen er ovre og man stiller den sidste kaffekop renvasket på plads efter opvasken efter den slabberads, man har haft – så sker der jo tit det, at skyldfølelserne – gjorde vi for lidt? – vreden – hvad bilder han eller hun sig ind at dø nu? – og angsten og alt muligt andet kommer væltende. Det er lige præcis dér, der tit er brug for en massiv

indsats, især på det psykologiske område. Det kaldes også sorg- og krisebehandling, og jeg tror, det er vigtigt at have det med inde i diskussionen fra starten, for de ting bør ikke skilles ad; vi risikerer at lave en rigtig dårlig ordning, hvis vi lader de pårørende i stikken på det tidspunkt.

Arne Bjerregaard (KrF):

Der står i bemærkningerne til forslaget til sidst, at formålet med beslutningsforslaget er at give stærkt plejkrævende hospitalspatienter mulighed for at komme hjem fra sygehus i en periode, før de dør, eller i en periode mellem flere sygehusophold for i hjemmet at blive passet af egen familie, og det er jo gode intentioner at have. Jeg kan have lyst til at citere fra Folketingstidende 1978-79, sp. 8375 og 8376:

»Umiddelbart lyder forslaget som sagt rimeligt og godt, for alle ønsker vi jo at få en god og værdig afslutning på livet, men det gøres ikke alene ved at give plejeorlov til nærtstående pårørende. Hvilken belastning udsætter vi ikke disse pårørende for? Det kan være nok så frivilligt, og det kan være skrevet nok så mange gange i et lovforslag og en beslutning, at det skal være frivilligt, men ingen kan måle det pres, der bliver lagt på pårørende i disse tilfælde, og pres vil der givet blive lagt, og jeg skal ikke undlade at gentage, hvad der er sagt i tidligere indlæg her i salen i andre sager, at det givetvis vil være kvinderne, dette pres bliver lagt på.

Så kan man også stille spørgsmålet: vil dette forslag ikke være forbeholdt de mere velstillede, dem, der har større muligheder for at klare pasningsproblemerne? Jeg tænker specielt på: hvor skal man passe døende mennesker i små lejligheder med dårlige faciliteter?«

Så vidt den socialdemokratiske ordfører i 1979 til et forslag med lignende indhold. Tiderne skifter jo, holdningerne ændrer sig, og det er vi selvfølgelig glade for, da det var os, der sammen med CD og retsforbundet fremsatte forslaget dengang.

Senere fremsatte venstre i 1981 et forslag også om plejeorlov osv. Der har altså været interesse for de spørgsmål her i salen, og vi må nok sige, at bremsen i sin tid kom fra socialdemokratiet.